

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету історії та

міжнародних відносин

/Віталій АНДРЕЙКО/

«30» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЄВРОПИ

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

перший (бакалаврський)
03 Гуманітарні науки
034 Культурологія
Культурологія
обов'язкова
українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «**Культура середньовічної Європи**» для здобувачів **першого (бакалаврського) рівня** вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки**, спеціальності **034 Культурологія**, освітньої програми «**Культурологія**».

Розробник: Гуцул В. М., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **археології, етнології та культурології**

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	2	2
Кількість модулів –2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 8 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	4	4
	Лекції:	
	50	16
	Практичні (семінарські):	
	24	6
Вид підсумкового контролю: іспит	Індивідуальна робота:	
	30	30
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	76	128

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Культура середньовічної Європи**» є вивчення феномену середньовічної культури, її генези, особливостей, форм, основних здобутків; типологічної єдності культури Середньовіччя та її регіональні особливості; визначення місця і ролі середньовічної культури в розвитку світової; розуміння зв'язку сучасної європейської культури з середньовічною культурною спадщиною.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальних компетентностей:

ЗК – 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК – 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК – 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК – 6 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК – 9 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Фахових компетентностей:

ФК - 1 Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК - 2 Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах

ФК - 3 Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

ФК - 4 Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК - 9 Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК - 10 Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Культура середньовічної Європи**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП

ОК 8 Загальна теорія мистецтв

Шифр НД за ОП

ОК 10 Культура Античності

Шифр НД за ОП

ОК 14. Культура племінного світу Європи

Шифр НД за ОП

ОК 17. Європейське Середньовіччя: історія, людина, суспільство

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Культурологія**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.	ПРН-1
Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру	ПРН-2
Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування	ПРН-4
Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.	ПРН-5
Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.	ПРН-7
Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.	ПРН-8

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Культура середньовічної Європи**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти критично мислити, чітко висловлювати власні думки стосовно культурних процесів середньовічної Європи, за необхідності здійснювати їх аргументацію.	ПРН-1
Вміти аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти з історії культури європейського Середньовіччя	ПРН-2
Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування	ПРН-4
Вміти зібрати, упорядкувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, процесів середньовічної Європи	ПРН-5
Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.	ПРН-7
Вміти інтерпретувати джерела (письмові, речові, візуальні) з використанням спеціальної літератури з питань історії культури Середньовіччя та аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.	ПРН-8

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: реферати, ессе, колоквіуми, іспит

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступи на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, проведення колоквіуму, тестування тощо. Контроль самостійної

роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, консультаціях, захисту реферату.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольнього оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3					...	30	100
	35	35							

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5							30	100
35	35								

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30	6	30
Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Колоквіум	2	20	2	20
Тестування	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає письмові відповіді на питання, тестові завдання трьох рівнів складності. За кожну правильну відповідь на теоретичні завдання 12 б., на тестові завдання: першого рівня – 1 балів, другого рівня – 3 балів, третього рівня – 5 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (іспит)	Критерії знань
A	90-100		Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної

		відмінно	дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B	82-89	добре	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання.
C	74-81		
D	64-73	задовільно	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
E	60-63		
FX	35-59	незадовільно	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
F	0-34		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни Модуль № 1

Тема 1. Предмет і завдання курсу

Феномен середньовічної культури. Спільні риси духовної культури Середньовіччя. Динамізм середньовічної культури. Асинхронність культурного розвитку Європи. Рівні та форми культури. Вчена культура. Висока культура. Народна культура. Середньовічна культура як необхідний і важливий етап історичного культурного розвитку Європи та всього світу. Середньовічне мистецтво як особливий етап в світовому розвитку художньої культури. Особливості середньовічного мистецтва. Періодизація західноєвропейського середньовічного мистецтва. Особливості культурного розвитку Європи: від типологічної єдності до початків формування національних культур. Середньовічна культура і сучасність.

Тема 2. Культура Візантії

Загальна характеристика візантійської цивілізації. Феномен візантизму. Особливості розвитку візантійської культури. Вплив на її формування християнства, римських і елліністичних традицій. Еволюція ранньовізантійської культури (IV – середина VII ст.). Культурний спалах епохи Юстиніана. Богослів'я і філософія. Іконоборчі естетичні доктрини та їх вплив на подальший розвиток візантійської культури. Культура центрального періоду імперії (середина VII – XII ст.). "Македонське відродження" і перетворення культури Візантії в єдину типологічне однорідну систему.

Тема 3. Культура Раннього Середньовіччя (VI-X ст.)

Початки генези середньовічної культури. Культурні протуберанци Раннього Середньовіччя. «Остготське відродження». Римський папа Григорій I Великий (590-604) і тенденції ворожості до античної культури. «Вестготське відродження». Англосаксонські монастирські центри вченості (V - початок VII ст.). «Каролінзьке відродження». Церковна та освітня реформи за Каролінгів. Аахенська академія. Дороманське мистецтво. Архітектура. Мистецтво книги. Героїчний епос. Походження. Історичний та казковий епос. Культурні імпульси IX ст. Філософія Іоана Скота Еріугени. Монастирська релігійна поезія. Агіографічні твори. Поява та розквіт поезії скальдів (Ісландія, Норвегія). «Оттонівське відродження».

Модуль № 2

Тема 4. Культура Високого Середньовіччя (XI-XIII ст.)

Підйом духовного життя XI ст. Романське мистецтво. Культова забудова. Церква войовнича. Початки формування світського зодчества. Замкова архітектура. Ріст середньовічних міст. Особливості міської забудови. Регіональні школи романського мистецтва. Зародження схоластики як широкого інтелектуального руху. Дискусії про універсалії. Напрямки схоластики: реалісти, номіналісти, концептуалісти. Беренгар Турський. Росцелін із Комп'єна. П'єр Абельяр. Ансельм Кентерберійський. Вплив на середньовічну культуру арабської культури Іспанії (Аль-Андалуса). Початок точного дослідження природи. Критичність та реалізм арабомовної філософії. Ібн. Рушд (Авероес 1126-1198)). Арабські переклади греків. Вплив арабської поезії на творчість провансальських трубадурів. XII ст. - століття «середньовічного гуманізму», «середньовічного ренесансу», «середньовічної культурної революції». Завершення внутрішньої євангелізації Європи. Інтелектуальна кульмінація середини XII ст. Франція як

центр культурного життя Європи. «Сентенції» Петра Ломбардського. «Полікратика» Іоана Солсберійського. Філософська містика Бернара Клервоського, Гуго і Рішара Сен-Вікторських, неоплатоніків Шартра як теоретична основа поезії трубадурів та мінезінгерів. Містика і еретизм. Ріст світських та антиклерикальних елементів в культурі. Поява університетів. Болонья 1158. Світські елементи середньовічної культури. Рицарська культура. Особливості. Ідеали служіння. Куртуазність. Складові рицарської культури: турніри, мораль, література. Міська культура. Міська література. Театральне мистецтво. Міська освіта. Нецерковні школи. Кафедральні школи. Загальні школи (*studia generale*). Університети (*universitas*). Ознаки. Основні права. Статути. Структура. Форми навчання. Сереньовічна наука. Зріла схоластика. Томізм Фома Аквінський. Містицизм. Бонавентура. Авероесизм. Сігер Брабантський. Критика томізма. Дунс Скот. Енциклопедична традиція. «Зерцала» Вінсента із Бове. Інтерес до дослідного знання. Роджер Бекон (1214-1294). Історичні знання. Проникнення в писемність народних мов. Записи героїчного епосу. Готичне мистецтво. Особливості готичної архітектури: основні ідеї та елементи стилю. Синтез архітектури і скульптури. Скульптурний декор як вид проповіді. Ріст інтересу до реального світу. Зміни в монументальному живопису. Вітражі. Розквіт книжкової мініатюри. Регіональні особливості.

Тема 5. Культура Західної Європи Пізнього Середньовіччя (XIV-XV ст.)

Історичні умови розвитку культури. Соціальні потрясіння. Зародження ренесансної культури в Італії. Криза католицької церкви і папства. Політична централізація. Формування національних держав. Університетський рух. Аристократизація університетів і перетворення їх у консервативну силу. Втрата автономії. Роль університетів у формуванні світської інтелігенції. «Термінізм» Уїляма Оккама. Жан Бурідан. Нікола Орєм. Нагромадження практичних знань. Медицина. «Салернський кодекс» Арнольда із Вілланова (1235-1313). Алхімія. Географія. Морська навігація. Книжкова справа. Винайдення книгодрукування. Криза рицарської культури. Рицарський космополітизм. Полум'яна готика. Осінь Середньовіччя (Бургундське герцогство). Поширення містицизму. Мейстер Екхарт (1260-1328). «Комнінівське відродження». Спроби систематизації знань. Досягнення візантійської історіографії та літератури. Візантійський живописний канон. Пізньовізантійська культура (XIII – середина XV ст.). Зародження гуманістичних тенденцій. Ісіхазм. Візантійська картина світу. Система цінностей та ідеал людини. Значення візантійської культури для розвитку культури середньовічної Європи. Культура Візантії - невід'ємна частина світової культури. Рух «нового благочестя». Зародження нового релігійного вчення «*devotio moderna*». Особливості розвитку культури Франції, Німеччини, Англії, Скандинавських країн, Іспанії, Італії. Зміни в масовій свідомості, в народній культурі. Ріст національної самосвідомості.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
4-й семестр						
Модуль 1						
1. Предмет і завдання курсу	13	2			4	7
2. Культура Візантії - Ранньовізантійська культура (IV – середина VII ст.). - Візантійська культура центрального періоду імперії (середина VII – XII ст.)	18	4	2		5	7
3. Культура Раннього Середньовіччя (VI-X ст.) - Християнська традиція в генезі середньовічної культури - Духовна культура варварських народів. - Культурні спалахи Раннього Середньовіччя - Каролінзьке відродження - Дороманське мистецтво - Монастирська культура	53	16	10		6	21
Модульна контрольна робота	5	2				3
Разом за модуль	89	24	12		15	38
Модуль 2						
4. Культура Високого Середньовіччя (XI-XIII ст.) - Підйом духовного життя в середньовічній Європі XI ст. - Романське мистецтво - Готичне мистецтво - Культура середньовічного міста	42	12	4		8	18
5. Культура Західної Європи Пізнього Середньовіччя (XIV-XV ст.) - Рицарська культура - Пізньовізантійська культура (XIII – середина XV ст.).	45	12	8		7	18
Модульна контрольна робота	4	2				2
Разом за модуль	91	26	12		15	38
Разом за семестр	180	50	24		30	76

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі:				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
4-й семестр						
Модуль 1						
1. Предмет і завдання курсу	24	2			4	18
2. Культура Візантії - Ранньовізантійська культура (IV – середина VIIст.). - Візантійська культура центрального періоду імперії (середина VII – XII ст.)	35	4			5	26
3. Культура Раннього Середньовіччя (VI-X ст.)	32	2	2		6	22
4. Культура Високого Середньовіччя (XI-XIII ст.)	34	2	2		8	22
5. Культура Західної Європи Пізнього Середньовіччя (XIV-XV ст.)	55	6	2		7	40
Разом за семестр	150	16	6		30	128

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Аврелій Августин і духовний простір середньовічної культури	2	
2	Культура Візантії в епоху правління Юстиніана Великого	2	
3	Героїчний епос	2	2
4	Остготське «відродження»	2	
5	Рукописна книга	2	
6	Македонівське відродження	2	
7	Середньовічний університет	2	2
8	Література і театр в середньовічному місті	2	
9	Рицарська мораль	2	
10	Рицарська література.	2	2
11	Наукові знання Середньовічної Європи	4	
Разом		24	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Катакомбне мистецтво. Символіка	4	8
2	Візантійське мистецтво	4	10
3	Іконописний канон	4	10
4	Рукописна книга	4	10
5	Романський стиль в середньовічній Європі	4	10
6	Замкова архітектура	4	10
7	Облаштування та символіка романського храму.	4	8
8	Готична архітектура. Регіональні особливості	4	12
9	Облаштування та символіка готичного храму	4	8
10	«Полум'яна готика» в середньовічній Європі. Особливості стилістики на прикладі мистецтва Бургундського герцогства	4	10
11	Типи скульптур та місце їх розташування в середньовічному соборі.	4	10
12	Скульптурна група собору (на вибір)	4	8
13	Повсякдення в скульптурній групі середньовічного храму (на вибір).	4	8
14	Символіка числа	6	10
15	Бастіарії та флорарії	6	8
16	Музика та музиканти в іконографії	6	10
17	Книжкова мініатюра. Часослов герцога Беррійського	6	8
	Разом	76	158

На самостійну роботу виноситься ґрунтовне вивчення одного літературного твору (10 балів) і однієї монографії (10 балів) із вказаних у матеріалах до семінарських занять, проведення наукових семінарів-презентацій (20 балів), підготовка реферату (10 балів).

Реферат готується у випадку пропущених семінарських занять, а також по окремих темах. Його оформлення повинно відповідати наступним вимогам:

- на титульній сторінці має бути зазначено, що це „Реферат з історії середніх віків”, який підготував (ла) студент (ка) другого курсу історичного факультету стаціонарного відділення (прізвище та ініціали);
- обсяг реферату 7-10 стор. (бажано у друкованому вигляді);
- в кінці реферату має бути вказана використана література;
- наприкінці реферату студент повинен зробити самостійні висновки;
- технічні вимоги: формат паперу А4 (білого кольору), інформацію фіксувати тільки на одному боці аркушу, поля (верхнє, нижнє та лїве – 2 см, правє – 1 см), шриффт „Times New Roman”, розмір – 14, інтервал – 1,5;
- реферат слід здати викладачеві, або методисту на кафедрі.

Теми рефератів:

Студенти для підготовки рефератів можуть на вибір за своїм уподобанням обрати характеристику літературного твору, архітектурного комплексу, скульптурної групи, книжкових мініатюр, іконопису, фресок, мозаїки і т.ін. із названого, перерахованого в курсі на лекціях і семінарських заняттях.

6.4. Індивідуальна робота

Примірний перелік тем курсових робіт

1. Середньовічна культура як феномен
2. Особливості середньовічної культури
3. Роль античної спадщини у формуванні середньовічної культури.
4. Роль Боеція в становленні культури середньовіччя.
5. Проблеми генези західноєвропейської середньовічної культури.
6. «Остготське відродження».
7. «Вестготське відродження».
8. «Каролінгське відродження».
9. «Оттонівське відродження»
10. Монастирська культура
11. Розвиток освіти в ранньосередньовічній Європі.
12. Побут і звичаї рицарства в добу Середньовіччя.
13. Побут і повсякденне життя селян в добу Середньовіччя.
14. Архітектура середньовічного міста.
15. Повсякденне життя середньовічного європейського міста.
16. Англійське суспільство XIV ст. за «Кентерберійськими оповіданнями» Чосера.
17. Культурний розвиток Німеччини та Італії за Штауфенів.
18. Середньовічне право як культурний феномен.
19. Місто, ремесло і торгівля Візантії IV-VI ст.
20. Візантійське суспільство і держава в X-XI ст.
21. Візантійське місто в IX-XII ст.
22. “Епоха вікінгів” у Північній Європі: культурний аспект.
23. Культурні досягнення Мусульманської Іспанії VIII-X ст.
24. Ідейно-богословська боротьба в Візантії (середина XIV – середина XV ст.).
25. Героїчний епос середньовіччя: спроби історичного осмислення світу.
26. Рицарська культура.
27. Міська культура середньовіччя.
28. Середньовічна ментальність і народна культура.
29. Мистецтво Високого середньовіччя.
30. Тема вільного вибору студента.

6.6 Критерії оцінювання курсових робіт

Вид роботи	Кількість балів
Вступ з обґрунтуванням актуальності обраної теми; повнота визначення мети, завдань і методів дослідження	10
Опрацювання достатньої кількості джерел та літератури	15
Основна частина (логічність, послідовність, ґрунтовність викладу матеріалу)	30
Висновки	20
Оформлення курсової роботи	5
Захист курсової роботи	20
Разом	100

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються різноманітні демонстраційні матеріали: фрагменти публікацій, джерельної літератури, що сприяють формуванню повного уявлення про культурний феномен; візуальний ряд (репродукції). Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Дячков С.В., Лиман С.І., Сорочан С.Б. Історія середніх віків: Навч.-метод. посібник. Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2006. – 128 с.
2. Історія західноєвропейського Середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М.О.Рудь: Навч. посібник. К.: Либідь, 2005. – 656 с.
3. Історія світової культури: Навч. посібник / Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук. Вид. 2-е. К., 1999.
4. Крижанівська О.О., Крижанівський О.П. Історія середніх віків. Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя. Курс лекцій: Навч. посібник для студентів. К.: Либідь, 2004. 368 с.
5. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. видання / За загальною ред. А.В. Яртися, С.М.Шендрика, С.О.Черепанової.- Львів, 1994.
6. Лосев І.В. Історія і теорія світової культури: європейський контекст. Навч. посібник. К., 1995.
7. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник / Під ред. Н.Я.Горбача. Львів, 1992.
8. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій / Під ред. А.К.Бичко. К., 1993.
9. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. Вид. 2-е.-Харків, 1995.
10. Українська та зарубіжна культура / За ред. М.М.Заковича. К., 2000.

Допоміжна література:

1. Героїчний епос народів світу. Будь-яке видання
2. Пісня про Роланда. будь-яке видання.
3. Фюман Ф. Пісня про Нібелунгів у прозовому переказі / Пер. з нім. Київ: Веселка, 1989.
4. Пісня про мого Сіда. Література західноєвропейського середньовіччя - Старша Едда. Київ: Вид-во Жупанського, 2020.
5. Чосер Дж. Кентерберійські оповідання. будь-яке видання.
6. Гейман Н. Скандинавська міфологія / Пер. Максима Бакалова 2017, 2020.
7. Дейвіс Н. Європа. Історія / Пер. з англ. П.Таращук, О.Коваленко. К.: Основи, 2001.
8. Дюбі Ж. Доба соборів (Мистецтво та суспільство 980-1420 років) / Пер. з фр. Григорій Пилипчук, Зоя Борисюк. Київ: Юніверс, 2003.
9. Дюбі Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство 980-1420. К., 2003.
10. Зайбт Ф. Блиск і вбогість Середньовіччя. Історія з початком і кінцем / Пер. з нім. Х.Назаркевич, наук. ред. Ростислав Паранько. Львів: Вид-во Українського Католицького Університету, 2009. 512 с.
11. Історія європейської ментальності. Львів, 2004.
12. Історія Візантії. Вступ до візантистики / За ред. С.Б.Сорочанаі Л.В.Войтовича. Львів: Вид-во «Апріорі», 2011.
13. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Варвари. Християни. Мусульмани / За ред. Умберто Еко.
14. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста / За ред. Умберто Еко.
15. Еко У. Ім'я рози. Харків: Фоліо, 2006.
16. Керецман Н.П. Церква у середньовічній європейській цивілізації. Програма та навчально-методичні матеріали до спецкурсу для студентів історичного факультету. Ужгород, 2005. 24 с.

17. Керецман Н.П. Програма курсу «Культурологія. Українська і зарубіжна культура» для студентів історичного факультету. Ужгород, 2006.
18. Керецман Н.П. Тест-зошит контрольних завдань з курсу «Українська та зарубіжна культура» для студентів історичного факультету денної і заочної форми навчання. – Частина 1. Світова культура. Ужгород, 2006.
19. Керецман Н.П. Середньовічна церква в іменах, термінах і назвах: Глосарій / 2-е вид-ня доповнен і розширене. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. 302 с.;
20. Керецман Н. П. Середньовічна церква і папство XIV-XV ст. навчальний посібник Ужгород, ТОВ «РІК-У», 2019. 168 с.
21. Курціус Е.Р. Європейська література і латинське середньовіччя / Пер. з нім. Львів: Літопис, 2007. 752 с.
22. Середньовічна уява. Львів, 2007.Лінч Дж. Середньовічна церква. Коротка історія / Пер. з англ. К.,1994.
23. Острогорський Г. Історія Візантії. Львів, 2002.
24. Рассел Б. Історія західної філософії. К., 1995.
25. Ружмон Дені де. Любов і західна культура. Львів, 2000.
26. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. К., 1997.
27. Тойнбі А. Дослідження історії. Скорочена версія томів І-Х Д.Ч.Сомервелла. В 2 т. К., 1995.
28. Шмітт Ж.-К. Сенс жесту на Середньовічному Заході. Харків, 2002.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)